СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 108. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 4-го червня 1943. — No. 108. Jersey City, N. J., Friday, June 4, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПЕРЕБИРАЄ СПРАВУ СТРАЙКУ

ВАШИНГТОН. — Національна Воєнна Рада Праці повідомила телеграфічно конференцію майнерів і власників копалень, що вона вважає теперішний майнерський страйк „нарушенням приречення не страйкувати", як також знехтуванням директиви з дня 25. травня ц. р., якою доручено юнії Юнайтед Майн Воркерс оф Америка та власникам копалень, заключити новий контракт. Ось тому, сказано в телеграмі, Рада Воєнної Праці не визнасть ніяких договорів, заключених вчасі майнерського страйку, та передає цю справу президентови.

Президент Рузвелт відбув надзвичайні наради з секретарем Ікесом, директором Воєнної Мобілізації Бирнсом та вісьмома членами Воєнної Ради Праці.

ЗНОВА РАДЯТЬ НАД ПРОТИСТРАЙКОВИМ ЗАКОНОПРОЄКТОМ.

ВАШИНГТОН. — Палата репрезентантів рішила взяти під обради протистрайковий законопроект Смита-Конелі.

Мимо спротиву з боку адміністрації комітет для військових справ, що розглядав проект задержав у ньому постанову про 30-дневе „охолодження" перед страйком, як і тайне голосування робітників у справі страйку під наглядом секретаря праці.

Речники адміністрації були переконані, що ці постанови викличуть більше страйків, бо робітники в воєнній індустрії дали добровільне приречення не страйкувати.

СЕКРЕТАР СКАРБУ ЗА ВІДКЛАДАННЯ 25% ПРИХОДІВ НА ЗАКУП ВОЄННИХ БОНДІВ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Секретар державного скарбу Г. Морґентав мол. заявив ґазетярам, що воєнне фінансування в 1943 р. вимагатиме додатково 45 білонів долярів. Це значить, казав він, що кожна американська родина повинна відложити са закуп воєнних бондів не менше як 25% свого приходу.

НЕПРАВИЛЬНЕ ВІДЖИВЛЕННЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ГАТ СПРІНҐС. — У звіті споживчої секції Харчової Конференції Обєднаних Держав, котра викінчує тут свої наради, сказано, що більше як одна третина новобранців у Злучених Державах нездібна фізично до військової служби. Головною причиною відкинення від військової служби були злі зуби, що є висліком злого харчовання. Недавні студії над робітниками в воєнній індустрії виказують теж, що й там широко поширене неправильне віджнвлення, що значно підриває видатність праці робітників.

ЛІКАР ПЯТЕРНЯТ ДІОНІВ ПОМЕР.

НОРТ БЕЙ (Канада). — Тут помер на запалення легенів д-р Ален Дафов, звісний в цілому світі як одинокий досі лікар, котрий вдержав при життю пятернята.

У 1934. році він давав лікарську поміч при народженню дітей канадійського фармера Діона.

УРЯД ЖАДАЄ СПИСУ МАЙНА АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН В ЧУЖИХ КРАЯХ.

ВАШИНГТОН. — Державний Скарб зарядив, аби всі особи під юрисдикцією американського уряду, та всі американські громадяни, що находяться в чужих державах, подали урядови звіт про якийнебудь удїл у якимнебудь маетку в якімнебудь чужім краю. Список треба виготовити до 30 серпня ц. р.

200 МІЛІОНІВ СПАДКОВОГО ПОДАТКУ.

ДІТРОЙТ (Мішиґен). — Сума податку, що буде заплачений від спадщини відомого фабриканта автів, Едселя Форда, перейде 200 міліонів долярів.

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ПРОДОВЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ДОГОВОРІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенат приняв ухвалену вже палатою репрезентантів резолюцію, на двоїлтне продовження обосторонних торговельних договорів без конгресового вмішування.

Ухвалу вважають побідою для адміністрації та виявленням сентименту сенату за міжнародною кооперацією по війні.

НОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ЗАКОН УХВАЛЕНИЙ.

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив 62 голосами проти 19, новий податковий закон, який ввійде в життя з днем 1. липня 1943. р.

Новий закон „дарує" податок за 1942 р. в цілости, коли він не переходить $50; дарує $50 коли податок не переходить $66.67. Колиж податок за 1942 переходив $66.67, новий закон дарує тільки 75%. Решту, себто 25% податку за 1942 р., можна сплатити двома ратами, а це 15 червня 1944 р. і 15 червня 1945 р. Другу рату податку за 1942, яка припадає на 15 червня ц. р. треба заплатити. Від 1. липня ц. р. будуть обтягати з платні 20%.

AUTHORS AND PUBLISHERS OF "SABOTAGE" RETRACT MISSTATEMENTS ABOUT "SVOBODA," ITS PUBLISHER, AND EDITOR

I. *Text of Retraction*

May 20, 1943

Mr. Luke Myshuha
and Ukranian National Association
as Owner and Publisher of the
Newspaper SVOBODA
c/o John Drewen, Esq.
Jersey City, N. J.

In re: Myshuha and Svoboda in connection with claims against the book entitled SABOTAGE

Dear Sirs:

We are writing with the authority and approval of the authors with respect to the references to Mr. Luke Myshuha and Svoboda in the book SABOTAGE. A careful examination of the facts indicates that there is no justification for including Mr. Myshuha and SVOBODA in the chapter entitled "Bombers and Killers." You may be sure that any such references will be deleted from the said chapter in any subsequent editions.

Very truly yours
HARPER & BROTHERS
By Baxter

The undersigned Albert Kahn and Michael Sayers, authors of the book SABOTAGE, approve the above letter and authorize that the publishers, Harper & Brothers, send such letter to Mr. Luke Myshuha and The Ukranian National Association as owner and publisher of the newspaper SVOBODA.

Albert Kahn
Albert Kahn
Michael Sayers
Michael Sayers

II. TEXT OF U.N.A. AND "SVOBODA" ATTORNEY'S LETTER TO HARPER AND BROTHERS

Demanding A Retraction From "Sabotage" Publisher and Authors

Law Offices
DREWEN & NUGENT
921 Bergen Avenue
Jersey City, N. J.

October 30th 1942

Harper & Brothers,
40 East 33rd Street,
New York, N. Y.

Gentlemen:

As attorneys for and on behalf of the Ukrainian National Association, Inc. we protest against the publication and sale by you of the book "Sabotage" on the ground that Chapter 5 thereof, in itself and as aggravated by the innuendoes arising from the book as a whole, is a libel upon the Association and upon its official organ, the daily newspaper SVOBODA.

Chapter 5, which comprises pages 80 to 98, both inclusive, is entitled "Bombers and Killers." From the beginning of Chapter 5 to and including the first half of page 93, there is set forth what is given to be a description of the characters, affiliations, exploits and crimes of divers persons named in succession, and who in and by the text appear as kidnappers, murderers, torturers, rapists, assassins, saboteurs, terrorists, high-powered vandals, and as the secret agents, spies and provocateurs of foreign governments and powers, having and executing aims inimical to the peace, safety and security of the United States and its people. The last portrait in this gallery is presented as that of one Senyk-Gribiwsky, to whom is given the sobriquet "Salesman of Terror." In immediate sequence to this and to the matter thus far described, is printed the following (Page 93, middle):

"On the last evening he spent in the United States before leaving for Germany, Senyk-Gribiwsky visited an office at 83 Grand Street, Jersey City, New Jersey. He went there to pick up confidential mail which he was to carry to Europe, and to leave final orders for ODWU work in the United States.

Eighty-three Grand Street, Jersey City, is the headquarters of the powerful Ukrainian Na-

(Concluded on page 3)

НІМЕЧЧИНА МУСИТЬ ВІДДАТИ ВСЕ, ЩО НАГРАБИЛА В ЧУЖИХ КРАЯХ

ЛОНДОН. — Дня 7. квітня вайкавнт Саймон заявив від імені британійського уряду, що Аліянти погодились щодо того, щоб заставити Німеччину віддати все що можливе з того, що вона загарбала в окупованих нею краях. Тепер ця справа була обговорювана в палаті лордів, де вайкавнт Крейборн подав, що над її розвязкою працює постійно комітет, зложений з знавців. Він сказав, що годі виробити щодо цього точний плян, бо він міг би бути нездійснимий в практиці. Знову лорд Моґем стояв за те, що хоч британці завжди милосердяться над бідним, то в тому випадку треба буде стягнути з Німеччини все, що тільки дасться стягнути, не звертаючи уваги на терпіння населення. Казав: Німці будуть через те терпіти, але вони собі на це заслужили.

500 НІМЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ НАД КУРСЬКОМ.

ЛОНДОН. — Чи не початок німецької офензиви проти Совєтів? Так питають себе воєнні знавці, почувши, що німці кинули на совєтськім фронті 500 літаків на Курськ. Совєтське звідомлення подає, що німці атакували в повітрі пять разів при чому втратили 123 літаки. Курськ — це важний комунікаційний вузол. Має важне стратеґічне значіння. А теж як і той центр, звідки заосмотрюють совєтські війська в поживу.

НА АТТУ ЗГИНУЛО 1,500 ЯПОНЦІВ.

ВАШИНГТОН. — Яка була на Атту боротьба американських частин з японськими видно по тому, що комунікат маринарки стверджує, що нараховано на Атту 1,500 японських трупів, а в полон взято тільки чотирьох японських вояків. До цього треба додати, що решту загинувших вояків самі японці попалили.

В КИТАЮ ЯПОНЦІВ ЦІЛКОМ РОЗГРОМЛЕНО.

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — Столиця демократичного Китаю повна радости. Японська офензива, що мала діпняти свого вершка заняттям Чунґкінґу, скінчилась японським розгромом такої міри, що нараховують, що японці втратили за два останні тижні 30,000 вояків.

ПАПА ПРОТИ ВІДПЛАТ, А ЗА ЛЮДСКІСТЬ.

БЕРН (Швайцарія). — Папа Пій XII., промовляючи до Колеґії Кардиналів, звернувся до всіх воюючих з проханням залишити сліпе божевілля тотальної війни, зокрема здержатись від відплат шляхом повітряних налетів і бомбардовань та повернути на Христову дорогу, поки не буде запізно. Папа казав, що різні моральні виправдання в часі війни противорічать законам, даним Вічним Суддею.

За Польщу „з законними аспіраціями".

Папа згадуючи за терпіння польського народу, заявив, що той нарід заслужив собі на будучину, що відповідалаб його законним аспіраціям і величі його посвяти, і то в Европі, що відродиласяб на Христових засадах.

НЕ ТАК ЛЕГКО З ЗГОДОЮ.

АЛЬЖІР. — Як тяжко вести нераз працю навіть там, де вже формально є згода, бачимо на французькім прикладі в Африці. Ґен. Жірод стоїть при тому, що в його руках повинна бути надалі повнота законної влади. Та ґен. де Ґоль і його сторонники ще з тим не погодились. Посли Злучених Держав і Британії докладають тепер зусиль як посередники, щоб згода вдержалась.

ОПРОКИДУЄ НІМЕЦЬКІ ВИПРАВДАННЯ.

ЛОНДОН. — Перший лорд адміралції, А. В. Аліксендер, заявив в палаті послів, що в травні втрати Аліянтів на морі через ворожі субмарини були найменші. Німецька пропаґанда на те відповіла, що в тому місяці корабельний аліянтський рух був найслабший. Аліксендер виказав, що саме в тому місяці він був найбільший.

ПЕВНІ СКОРОЇ ІНВАЗІЇ ЕВРОПИ.

МАДРИД. — Вісти, які доходять з Французької Рівієри, стверджують, що в Італії переконані, що Аліянти можуть зачати інвазію Европи кожної хвилини. Назагал панує переконання, що інвазія зачнеться одночасним наступом на Сицилію, Сардинію та Пантелерію, бо це вважається вступом" до властивої інвазії. Італія скріпила свої сили на тих островах, але так є, що кораблі до них уже не доплививають, бо морська комунікація перервана через постійні бомбардовання.

ДАВАЙТЕ ЩЕ БІЛЬШЕ БОМБЕРІВ З АМЕРИКИ!

ЛОНДОН.—Американські летуни, що тепер бомбардують день за днем Европу, а зокрема на Середземному морі Сицілію, Сардинію та Пантелерію, нищать ворога з таким успіхом, що в Анґлії глядять на них з повним подивом і кажуть: Пошлайте нам тих бомберів ще більше, а війна скоро покінчиться.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Перемогла Правда

На іншому місці сьогоднішнього числа часопису поміщено заяву американської видавничої компанії „Гарпер енд Бродерс", що видала книжку п. н. „Саботаж", якої авторами є Алберт Кан і Майкел Сейерс, що теж підписали цю заяву. Що ця заява означає вияснить до певної міри одно з письм адвокатської канцелярії Друен енд Ноджент, правних заступників Українського Народного Союзу, як видавця „Свободи", яке містимо під згаданою заявою, а яке було вислане до Гарпер енд Бродерс, як ми рішили доходити справедливости судовою дорогою.

Не будемо переповідати усіх тих конференцій та доходжень, що звязані з полагодою цеї справи, зглядно з відкликом видавництва Гарпер енд Бродерс та самих авторів книжки. Вислід цього такий, що вони тепер стверджують, що по точнім провіренню ними фактів вони прийшли до переконання, що те, що написане в книжці „Саботаж" про У. Н. Союз, „Свободу" чи її редактора д-ра Л. Мишугу, не дасться управедливити. До цього додамо, що весь той неправдивий матеріял, про який мова, не буде поміщений в новім виданню згаданої книжки, як теж не дасться його для вжитку преси і фільмової продукції. Цього матеріялу теж не передають і не передаватимуть радієві передачі, а так є, що від довшого часу матеріял цеї книжки є, як відомо, використовуваний через радіо.

Осягнено ось ту моральну перемогу тільки тому, що виявилось наглядно, що все те, що було видвигнене проти У. Н. Союзу, як видавця Свободи та її редактора, а що було, чи навіть не було поміщене в згаданій вище книжці, а видвигнене підчас конференцій, автори книжки не могли ніяким способом виправдати, бо предложені факти, включно з перекладами різних статтей „Свободи", опрокидували поміщені в книжці здогади і очернення.

Ось той відклик, як нас повідомляють, розіслано американським газетам через Асошіейтед Прес. Значить, що й вона знатиме про нього. А тепер подаємо його до відома членства У. Н. Союзу, читачів Свободи та американсько-українського громадянства, що нераз було залякуване різними ворожими агітаціями, веденими друком і словом, а зверненими проти У. Н. Союзу і його урядників і членів, чи проти Свободи та її редакторів і читачів. Знаємо, що наше членство не давало ніколи віри ось таким наклепам і вірило своїй організації та своїй газеті. Знаємо, що воно думало, що це не можливо, щоб у свобідній Америці не можна було знайти способу, як такі наклепи гідно відперти. На це заявимо, що ми не йшли на судову дорогу так довго, поки не прийшлось мати до діла з поважною американською установою, а такою є видавництво Гарпер енд Бродерс. Ми припускали, що це видавництво скривдило нас, падаючи жертвою неправдивих інформацій, а не зі злої волі. І так було. Треба признати, що воно теж докладало зусиль, щоби правда вийшла наверх. А як справа закінчилась, в письмі до нашого адвоката ствердило, що мало в ньому завзятого й тяжкого противника, але такого, що заступав чесну справу і тому раде, що справу полагоджено.

Хочемо Бути Свобідними, а не "Щасливими"

В часі торжественних обходів, влаштованих з нагоди Меморіел Дей, виголошувано всюди, як це звичайно буває, багато принагідних промов. І коли хто прислухувався їм через радіо, або вичитував дещо з них у пресі, то не міг не завважити, що всі вони звертаються до духової частини людини. У духовім відродженню самої людини, добачувалось, що найкращу гарантію, що світ, що настане по цій війні, буде кращий і справедливіший.

Нового вільного світу ніхто не створить з нічого. Він мусить повстати з людської думки. А щоб так сталося, та думка мусить бути здоровою. Ось тому, маючи отсе на увазі, доражує студентській капелян студентам Колюмбійського університету памятати, що ніщо інше, а свобода є найдорожчим скарбом людини, якого треба боронити і за який треба боротися. Він каже, молодим студентам: „Хіба тільки дурак буде бажати вам в сьогоднішних часах щасливого й легкого життя". Бо якщо треба звернути увагу, каже цей капелян, то на те, щоб „кожний з вас добре приглянувся тому і запамятав собі, як виглядає свобідна людина, та щоб при Божій помочі остав вірним ось тій візії свобідної людини".

Замітне, що в різних інших місцях теж звертано головну увагу на особисту свободу людини. З цього, що говорено, згадуючи за поляглих за свободу, то властиво навіть і наша вигра ще не забезпечує ось тої свободи. А говорилось це серед такого настрою, що скільки не прийшлось би нам ще понести жертв, то такни немає найменшого сумніву, що ми ту війну виграємо, бо мусимо її виграти. Інакше не помогли б ніякі наші розумовання, бо як програлаб свобода та демократія, то з нею програлаб і свобода. Та, як бачимо, разом з тим підносились з різних боків остороги, що наша вигра ще не означає що ми знищили всіх ворогів людської свободи і демократії, що ми побороли людську захланність, імперіялізм, агресії. Бо щоби ось те все перемогти, ще треба буде довго боборикатись з різними силами, що захочуть вирвати зараз по війні, при мировім столі, чи може навіть і пізніше.

Передбачуючи те все, многі так дуже закликають світ до визнання християнської етики і моралі, як властивої оборони перед тими, що захочуть далі нищити людську свободу. Кажеться, що світ дійсно потребує революції, але „християнської революції", бо вона одна ще найскорше зможе замирити світ і охоронити людську гідність та свободу.

Усе це пригадує нам тільки те, що не зважаючи на нашу боротьбу, в якій ми знайшлися задля охорони свободи і демократії, як і на нашу перемогу, яка певно прийде, усім нам треба далі напружувати свій ум і свою чуйність в тому напрямі, щоб постійно охороняти свободу, бо вона є і буде далі під загрозою. Ось і тому і наше дальше життя не може бути „ні щасливим, ні легким", але може бути — свобідним.

Проф. Микола Чубатий.

Розвязання Третього Інтернаціоналу та Українська Справа

II.

Інтернаціоналісти та російські націоналісти серед комуністів.

Сторожами ортодоксійної комуністичної науки серед комуністів СССР та на терені Третього Інтернаціоналу була інтернаціонально думаюча більшість старих большевиків, себто комуністів сперед 1917 року. Це не ті, що пристали вже до готового жолоба по приході червоних до влади, але були це старі, заправлені роками революційного боротьбою боєвики, що вже нераз за царату заглядали смерти в очі та нерідко більшу частину свого життя перебували в тюрмі, на засланні, або за границею. Побіч Леніна та Троцького належав до них передовсім найбільший ум поміж старими большевиками, їх фільософ Бухарін, Каменев; з українських большевиків — Микола Скрипник.

Між старими большевиками були теж люди, що не надто запалювалися чистим інтернаціоналізмом, але на дні душі, не зважаючи на офіціяльну науку старих большевиків та Третього Інтернаціоналу, були російськими патріотами — націоналістами, що не представляли собі міжнародного комунізму інакше, як тільки „під опікою старшого російського брата". До них належали такі росіяни, як Ларін і Молотов, а зрештою й неросіяни, як поляк Дзержинські, чи грузини Сталін та Орджонікедзе.

Як сказано, більшість старих большевиків це були стопроцентові інтернаціоналісти. Нації як такої вони не негували, рахувались з нею як з істнуючим фактом, але були ворогами усякого шовінізму серед комуністів та в засаді стояли на абсолютній справедливости, коли йшло про розвій національної культури усіх народів Росії та цілого світа, без ріжниці великих народів чи малих, високо цивілізованих та історичних народів, чи теж нецивілізованих, яких, вони казали, треба цивілізувати в їх рідній мові та в дусі їх культури.

Ця більшість старих большевиків розуміла, що народи, досі пануючі, а в першу чергу російський нарід на сході Европи, не радо зладуть свою позицію провідного народу в культурнім житті Совєтського Союзу та все, як шило з мішка, буде вилазити стара охота бути старшим братом, під чим може легко повернути стара російська реакція та національний гнет з боку російських бюрократів, яких Ленін в своїм щоденнику називає „держимордами", зовсім так, як їх звали й за царату.

Ленін бачив теж небезпеку, яка для чистого ортодоксійного комунізму може виплинути з провідного становища росіян комуністів, тому громить російський націоналізм як небезпечний для комунізму, натомісць боронить націоналізм досі гноблених народів, як природне національне пробудження недержавних народів, для комунізму нешкідливе. Тому пише у своїм щоденнику:

Треба відріжняти націоналізм нації гнобительки та націоналізм нації пригнобленої. Націоналізм великої нації та націоналізм нації малої. У відношенні до другого націоналізму ми національні великої нації майже завсігди були винними безмежної скількости насильств... Тому саме націоналізм з боку гнобительки, або так званої великої нації (хоч великої тільки своїми насильствами, великої тільки як великий держиморда), повинен виявлятися не тільки в збереженні формальної нації, але й у повній рівности.

При таких умовинах — пише на іншім місці — дуже природно, що „воля виступу зі союза, „котрою ми виправдуємо себе, стане порожним папірцем, неспосібним захоронити російських інородців від „нашествія" того „істинно русского человєка", великого російського шовініста, по своїй істоті падлюки та насильника, яким являється типовий російський бюрократ".

Такі свої погляди на справи інших національностей висказував провідник ордодоксійних старих большевиків Ленін, як відомо, сам він — правдивий росіянин зі старого російського роду. Зацитовані свої погляди висказав він при нагоді насильств, доконуваних над Грузією таки зросійщеним грузином комуністом Орджонікідзе та його помічником шефом червзвичайки, зросійщеним поляком Дзержинським.

Не диво проте, що й українець, Микола Скрипник, теж старий большевик, задивлений у ідеальний інтернаціоналізм та справедливий підхід до національного питання старими большевиками, сам був головним промотором, щоб формально ще той незалежну Українську Радянську Републику, поміг завести в склад Союзу Совєтських Републик, себто зрезигнувати зі самостійности. Правда, застерігалося вже відразу, що Україна, як й інші републики, можуть кожної хвилини вийти зі складу Совєтського Союзу, але вже й сам Ленін за свого життя 1922 року, побоювався, яку практичну вартість може мати таке застереження, перенесене пізніше у совєтську конституцію, коли провід партії та влада в Совєтськім Союзі та в Третім Інтернаціоналі опиниться в руках російських націоналістів, хочби й комуністичної ідеольогії. Про таку небезпеку Ленін не тільки згадував, але теж вказував на особи, від яких грозить така небезпека. Серед старих большевиків — була теж друга група, що не розуміла інтернаціоналізму так ідеально як Ленін. Вони все стояли на становищі панування російського народу та російської культури над іншими народами Совєтського Союзу. Вони теж не були надто великими ентузіястами ідеольогії Третього Інтернаціоналу, понести комуністичну революцію на весь світ. На дні їх душі лежала вже думка потужної відбудованої Росії з комуністичним ладом. До них пристали цілі тисячі нових большевиків, що стали большевиками по вибуху російської революції в 1917, а то й по приході до влади комуністів. Замітне, що до цеї другої групи належали зі старих большевиків тільки деякі росіяни, а здебільша зросійщені інородці, себто комуністи походженням з неросійських народів. З росіян як сказано — належав тут передовсім Ленін, Молотов та неросійського походження був Сталін, і Орджонікідзе, обидва грузини, Дзержинські — поляк, ще кілька менше замітних осіб та ціла плеяда нових большевиків, перекинених у большевизм филею революції тих „істинно-русских шовіністів", як їх назвав Ленін.

Смерть Леніна (1924) та боротьба за владу.

В 1924 році закінчив своє життя провідник російських комуністів та комуністів цілого світа — Ленін. Найближчою особою, немов природним його спадкоємцем, ставав Лев Троцький, ортодоксійний комуніст - інтернаціоналіст, жарливий прихильник праці Третього Інтернаціоналу та всесвітної комуністичної революції. Була це дуже впливова особа не тільки серед партії, але передовсім у війську, бо довгі роки був він комісарем військових справ.

Леніна обидві сторони похоронили гідно, як свого духового провідника, на Червоній Площі біля Кремлю, в окремо здвигненім мавзолею, підносячи його культ немов до культу комуністичного святого.

Було це вже по внутрішнім успокоєнню в СССР, навіть в Україні, де найдовше тривала повстанча боротьба проти комуністів. До успокоєння немало причинився напрям комуністичної політики, наданий самим ще Леніном. Він, видячи безвихідність господарського положення населення ССРР, започаткував нову, легчу економічну політику (НЕП), натомісць у національних републиках повів ліберальну національну політику, що на Україні стала носити назву періоду українізації.

Саме цей започаткований період українізації найбільше причинився до успокоєння України. Культурні сили взялися до творчої національної праці в рамках радянської державности, даючи поважні, культурні осяги на полі науки, мистецтва та літератури, як досі ніколи. Наукова праця Української Академії Наук ставала до змагань з цілою низкою науково-дослідчих катедр, ведених самим Комісаріятом Освіти під проводом комісара Гринька, а потім Скрипника. Навіть Комуністична Партія большевиків України мала тоді ще доволі український характер, також комсомол був ведений у доволі національнім дусі.

Автокефальна Українська Церква дістала сяку таку волю при пануючій безбожницькій системі комунізму, бо позволили, на приклад, на друк навіть пресового органу автокефальної церкви.

На економічнім полі Україна дістала тоді таку величезну інвестицію, якою був Дніпрельстан, себто дніпровська електрична станція.

Господарські та культурні осяги на радянській Україні не могли лишитися без відгомону в Західній Україні. Багато зачало думати, що ідеал вільного національного життя буде можна осягнути в рамках федераційної УСРР. Радянофільство явновилося тоді не тільки у більшім поширенні комунізму серед мас, репрезентованого так званим Сельробом, що вибрав навіть шістьох послів до польського сойму, при найближчих виборах, але навіть серед умірковані українскої демократії (давних національних демократів) появилося окреме радянофільське крило.

Та саме тоді, коли здавалося, що Україна зачала віджівати під комуністичним режімом, готовилася нова буря, бо в централі, у Москві, зачалася вже боротьба за владу по Леніні поміж Троцьким та Сталіном, яка поділила відразу комуністів на прихильників інтернаціонального курсу в большевицькій політиці, орієнтації на всесвітну революцію, репрезентованої Троцьким однодумцем Леніна та на прихильників російсько-національного курсу, що прямував до відбудови потуги Росії як комуністичної держави, не звертаючи так дуже увагу на викликання світової комуністичної революції.

Боротьба це була завзята, повна драматичних епізодів, бо за Троцьким стояла більшість старих большевиків та армія, серед якої він був дуже популярний. Натомісць за Сталіном стояло тільки „кількох старих большевиків та маса нових большевиків та „безпартійних" по імени, а на ділі давних російських „істинно-русских людей". Річ природна, цей ідеольогічний поділ спершу так ясно не виходив, він випуклився доперва пізніше, а сама боротьба спершу радше виглядала на змагання за владу двох, будь щоб, великих індивідуальностей — Троцького та Сталіна.

(Дальше буде).

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО

ЩИРА ЛЮБОВ

1)

I.

Що то є любов? Багато про неї і пишуть у книжках і розказують та бачиться мені, що усе щось не так. Потурати хлопцям, молодим парубкам, що вони росказують і про яку вони любов кажуть! Оттак, абиб тільки! Поговорив з дівчиною, вже й каже, що полюбив, а частісенько не зна, яке у дівчини серце, яка душа! А того не зна, що без цього не можна нікого любити. Колиб же то поговорив, так би ще туди-сюди; а то тільки зпобачив, що на ній скиндячки красивенькі, запасочка шовкова і сама уся чепурненька, що пригляділася із усіх: от вже, каже, і полюбив, і вбивається за нею... А як ще в неї на шиї намиста разків десять та хрестів три-чотири, так тут вже зовсім вмира... На другий день побачив не то красивішу, а тільки іншу, вже впять цю любить, а про учорашню і не згадує! Чи цеж любов?

Інший, та ніде правди діти, таки прямо скажу, і інша, слухаючи, що увічи його або її похвалять: „яка гарна дівчина! яка моторна, чепурна!" або: „який красивий парень! який штепний, бойкий!" — от, серденько заграло, і здається вже, що кріпко полюбила того, що хвалять. А це він або вона не кого любить, як себе, і дума, що отсе правду так увічи і кажуть. Та це вже не любов, а дяка, що мене похвалили та що весело мені про те слухати. Отже дале-бі, що це не любов, а так іграшки, вітер! Вітром навіяло, вітром і винесе.

Та чи мало в людей через що зоветься „любов"? В них любов і через карії очі, через довгу косу, через румяні щоки, через гарну плахту, через вишивані рукави, через танці через провороство... та аж кажу, що і через намисто, і через усяку худобу, усе в них „любов"! І там, кажуть, любов, де її і ні капелинки нема.

Послухайте мене. Я таки пожив на світі, бачив дечого чимало на своєму віку, а що й чував від стариків; бачив і добро і худо, розберу по трошку, де чорне, де біле; бачив я, живучи стільки на світі, усякі любови і який з них толк буває: так от що то є „щира любов".

Щира любов не приглядається, чи карі чи чорні очі, чи з горбиком ніс, чи біла шия, чи довга коса: їй до цього свої нужди мало. Часто буває, що один одного не дуже й розгляділи, не мовили проміж собою ні словечка, не знають, хто є і відкіля; а вже один одного зна, один одного хоч де то пізна, один на одного дивиться, один без одного скучає, і якби могли обоє, кинулися би один до одного, очепилися рученятами, та й не розлучалися б по вік.

От, як так одна душа другу знайшла, що як сестри собі рідненькі, як серце з серцем здружилось: то вже їм і не можна нарізно жити, треба їм зійтися, треба їм одно одному втіхою і порадою бути. Таки не довго будуть дожидати: скоро зійдуться, мов давнішні приятелі, буцім то були колись укупі, розрізнились, а тепер знов зійшлись. Станугь проміж себе розговорювати: думка в них одна, речі знайомі, обоє однаковісінько, об усім розмишляють, обоє об усім однакого знають, одного хотять, одне люблять, одного не хочуть, одного цураються.

Так бува між людьми, усе нарівно, чи вони чоловіки, чи чоловік з дівкою, чи жінки проміж себе. Тут тільки душі себе знають, а до прочого ділá нема. Абиб тільки вони удвох, то їм ні до чого діла нема: їм скрізь хмари сонце сяє, їм і під дощем сухо, на морозі тепло, у пустині весело. Мовчать, а один одного думку зна; одному горе, другий усе своє лихо забув. Одному треба ниточку, він рад усю худобу віддати; один захоче що дістати, другий турбується, нічого не жаліє, усе кида, абиб його удовольнити. Одному приходиться слізку пустити, другий усю кров свою рад віддати, щоб оборонити його від того; одного притісняють, зобиджають, другий за нього хоч на муку, хоч на смерть готов. Коли одному з них приходиться пострадати, до віку у біді жити: другий, не думаючи довго, сам іде у біду, аби другому було добре. „Постраждаю, каже, і не витерплю; вмру? дарма! кого люблю, захищу від біди, збавлю від горя".

От сама щира любов, хоч між нами чоловіками, хоч між жіночим родом. Нема мого нічого, усе приятелеве. Не для себе живу, для приятеля, як і він для мене.

А як така любов та народиться між парубком і дівкою, і возьмуться вони між собою, так от благодать Господня! Живуть як у раю: не тільки сварки і лайки між ними нема, та й думки противної одно проти другого не зна; одно другому дивиться у вічи, як би вгодити, як би розвеселити. Колиж полюбившися між собою парень з дівкою та бачуть, що їм зовсім не можна побратись, а хоч поберуться, так друге через нього буде страждати, біду терпіти: так він лїпше на усяке горе сам піде, сам повік щастя не знатиме, зайде далеко від другого, щоб про нього і не чути було, аби його другові не було лиха, аби від нього відвернути біду...

Ви вже, знаю, скажете: „Так, Грицьку, це між чоловіками так так, а між парнем і дівкою зовсім не так. Їм абиб тільки укупі жити, то вони не думають ні об якій біді. На усе підуть, аби їм не розлучатися; хоч по вік горе терпіти, аби вкупі".

Так, та не так зна сама щира любов. У неї нема своєї волі, свого хотіння, свого щастя. Вона живе для другого...

Та от усього лїпше я вам роскажу саму істинну правду, що не далеко було, а у нашому Харкові. Правда, не теперички; не знаю, чи водиться де тепер щира любов, а в старовину це ділялося, є ще мабуть старі люди, що не дадуть мені збрехати.

(Дальше буде).

ЗАГИНУВ ЛЕЗЛІ ГОВАРД.

ЛОНДОН. — Німецькі бомбери напали на транспортовий літак, що курсує між Португалією і Англією, та розбили його, при чому згинуло 17 осіб, а між ними згинув і славний англійський актор, Лезлі Говард, добре відомий в Америці з фільмів і сцени.

Маломістечкова Ґазета

З наближенням літа певно більше людей, що працюе в великому місті, почне жити на селі й доїздити до міста залізницею. Це відай і заставило одну з найбільших американських ґазет, „Ню Йорк Таймс", заговорити про часописи, видавані в малих містах чи селах, та застановитися над різницями між такою маломістечковою ґазетою й метрополітальною ґазетою („смолтавн пейпер", з одного боку, та „ситі пейпер" або „метрополітен пейпер", з другого).

Каже „Ню Йорк Таймс", що метрополітальна ґазета любить подавати „великі новинки". Новинки про події, що мають вплив на цілу землю, що мають „ґльобальні пропорції". Новинки, від удару котрих аж звізди в очах стають.

Маломістечкова ґазета любується в іншого роду новинках. Чим менша новинка, тим більше вона її любить. Вона розживається на незначних подіях, на дрібницях. Вона не любить вісток, що приходять споза села чи містечка, де вона виходить. „Ґльобальні" новинки її не цікавлять, бо її читачам від таких новинок ні холодно, ні жарко.

Як репортер великоміської ґазети побачить, що на вулиці побилися підстаркуватий мужчина з жінкою й що їх за те арештовано, він на те не звертає уваги, бо знає, що його ґазета такої новинки не подасть, бо на тисячі читачів її просто ніодного не цікавить, що якісь там, нікому невідомі люди побилися. Зате в малому містечку репортерови це цікава річ, бо він знає, що редактор прийме новинку, бо його читачам цікаво знати все про людей, яких вони певно знають. І на другий день вони будуть шукати за продовженням новинки й вони будуть пожирати вістку, що арештована жінка має не 33 роки, як вона подала, а 41.

У маломістечковій ґазеті помістять на першій стороні ґратуляції людині, що займається шуканням літаків на небі, як вона донесла, що над містом зявився невідомий літак і впав у ріку, хоча на другий день ця сама ґазета подасть, що літак зовсім не впав у ріку, а тільки так могло здаватися, що він падав.

Маломістечкова ґазета помістить і про те, як Генрі Дов побився, коли він ішов сходами з бочкою на плечах, а бочка вирвалася з рук і покотилася по сходах, або як Джан Довкс станув на заржавілий цьвях, бо такі події можуть бути цікаві людям, що знають своїх сусідів.

Новинка про те, що верхні пожарні одіння, які розсилає Уряд Цивільної Оборони, не є промакаючі, або що на засіданню міської ради хтось там нарікав, що собаки ходять по сусідських ґрунтах і допчуть ярину, може не тільки попасти на першу сторінку маломістечкової ґазети, але й удостоїтися передовиці. Редактор може навіть написати редакційну статтю й висказатися зо співчуттям про думки людей, аби собак ведено на привязи.

Певна річ, що в тих замітках „Ню Йорк Таймсу" про новинки нема нічого нового. Ґазетярі вже давно помітили різницю між ґазетами в великих містах і ґазетами в малих містах і приписали цю різницю різниці в суспільних наставленнях великого міста і малого міста. У малій громаді кожний просто мешканець знає кожного іншого мешканця громади. Тому одна людина цікавиться долею кожної іншої людини в тій громаді. Через те й огонь у ґаражі, що наробив шкоди на 30 долярів, має вартість новинки. Це є вислід не шпиґування, а простої сусідської цікавости, отже загально людської прикмети. У такій громаді люди цікавляться знати навіть, як хтось з них дістав 2 доляри кари за те, що переїхав світло на перехрестю доріг.

Такі наставлення в великому місті просто неможливі. Там малохто знає чоловіка, котрого хату ограбили вломники, і чоловіка, що нині покінчив 25 літ служби в тій самій компанії. І 30-доляровий пожар для нього не новинка, бо раз таких пожарів за добу в одному великому місті було би стільки, що можна би цілу сторону ними запечатати, і кожна з них не булан би читачеви цікава, бо він нікого з жертв пожару не знає. Через те й редактор ґазети в великім місті не оглядається на дрібні новини. Через те він і не доносить про промову Била Дависа в Ротері Клоб, бо якби він доніс про всі промови, виголошені в тому місті в один день, він мусів би видати два рази більшу ґазету про самі такі промови.

Оповідають про молодого ґазетяра, що попав з малого міста в велике. Дізнавшися, що Блейн святкує ювилей 25-літньої праці на трамваю, він збирався поговорити з Блейном. Порадив йому старий ґазетяр: „Це добре в малій норі. Ми йдемо говорити з подасником міста й дістаємо правдиву новинку".

Очевидна річ, що ні одно ні друге наставлення не є краще від іншого, а тільки інакше. Кожне є краще в відповідним для себе оточенню.

(Concluded from page 1)

tionalist Association and its official publication, SVOBODA, which is edited by Luke Myshuha, otherwise known as the 'Big Mouse.'

There are some facts worth knowing about the 'Big Mouse.'"

The very inclusion of our client and its organ in the book's purported expose' and the manner of adapting these, as the authors do, to the systematic maleficence which they claim to reveal is, without more, we submit, complete and damning innuendi. But Chapter 5, by a series of untruthful assertions concerning SVOBODA and its owners, is directly defamatory as well.

SVOBODA (the word means liberty), is a publication that has had a continuous career of fifty years. Throughout that time it has been devoted, on its political side, to the policy of implanting and sustaining in Ukrainian Nationals in America and Americans of Ukrainian descent, a devotion to the principles of political liberty and democracy, as these are exemplified by the concepts, the history and the social development and character of the United States of America; and of keeping alive their interest in the fortunes of the people of the Ukraine in their ancient struggle for these ideals in their home land. SVOBODA carries and has carried at its mast-head the legend: "Dedicated to the Needs and Interests of Young Americans of Ukrainian Descent." In making and in keeping that dedication good, SVOBODA has never departed from its active principle of true loyalty to this Nation.

Our client denies that the person named Senyk-Gribiwsky, or any other person who may be described as undesirable, used the office of SVOBODA for purposes not entirely proper, with the knowledge, assent or connivance of those there in authority.

SVOBODA was never—"converted into an organ of Axis propaganda"; nor was it ever—"a medium for conveying instructions to ODWU spies," (p. 95, top).

The offices of SVOBODA never "became a clearing house for espionage directives coming in from Berlin, Tokio and Rome," (p. 95, top).

Our client asserts that never have "liaison officers from Germany and Japan made their headquarters at 83 Grand Street when they visited the United States," (p. 95, middle).

The offices of SVOBODA are like those of any other newspaper, in that mail in volume is received there. If in this way the offices were at any time used for purposes at variance with proper and lawful conduct, it was with the secret knowledge and design of those so contriving, and without the knowledge, assent or connivance of the editors or owners of the paper.

SVOBODA is not the "official publication" of the "Ukrainian Nationalist Association" (p. 93, bottom), but of the "Ukrainian National Association." This substitution of "Nationalist" for "National" is prompted, our clients charge, by a scheme to confuse the Association with those nationalist movements which, since the first world war, have arisen in fascist countries with policies and practices heedless of the rights and independence of other lands and peoples, and thus to give better semblance of truth to the libel.

Ukrainian National Association, Inc. is a fraternal and beneficial organization incorporated under the laws of the State of New Jersey. It has been in existence for forty-nine years continuously. Among its chartered purposes is the following:

"To secure their (American Ukrainians') moral and mental development, to educate and instruct them in the principle of free government, American institutions and laws."

The by-laws of the Association provide:

"No person shall hold office who believes in, advocates, teaches or practices, or who is a member of, any organization or group that believes in, advocates or teaches the over-throw, by force or violence, of the government of the United States, or all forms of law."

For such insinuated and asserted untruths as those now complained of there is, our clients urge, not the least excuse. The Association's constitution and by-laws are published and available in English. Its official organ is a daily newspaper that includes a weekly supplement whose editorials are printed in English. And how, honestly and fairly, can there be imputed to an openly and lawfully circulated journal a character and policy directly at variance with those manifested in its printed and published word? Moreover, at conventions of the Ukrainian National Association, Inc., held quadrennially, the policy of SVOBODA, the criticism and direction thereof, is an order of official business. The latest convention was that held in 1941, and the continued policy of the Association organ as one devoted to democratic and liberal principles of governmen was approved.

Dr. Luke Myshuha, named in Chapter 5 of "Sabotage," has been for seventeen years last past the editor of SVOBODA. He became editor as the result of an entirely legitimate and ingenuous transaction had in that regard by him with the trustees of the Ukrainian National Association, Inc. In this nothing of the kind set forth in the last paragraph on page 94 with reference to a call by Myshuha at the White House in Washington had any place whatever.

It has sometimes occurred, when copy was short for an issue of SVOBODA, that the editors reprinted matter from a well known Ukrainian magazine published in Poland (in the city of Lwow) and known as "Life and Knowledge." "Life and Knowledge", before the German invasion of Poland, had flourished for about eighteen years. It was especially well known to Ukrainians living in Poland and was devoted to the popular dissemination of encyclopedic instruction upon subjects of a general scientific interest. The publication, our clients state, wasgenerally comparable with the "Scientific American" or, somewhat less accurately, with "Popular Mechanics." On one or two occasions it happened that the matter so reprinted in SVOBODA had relation to the manufacture of explosives, and not at all unlike what may from time to time be read in the American publications mentioned and in otherwise similar thereto. It is this, and nothing more than this, which is the basis for the statement (p. 97, bottom) that:

"Myshuha printed in his newspaper detailed instructions on the manufacture of homemade bombs and explosives suitable for sabotage purposes. Here is an exerpt from these instructions printed in SVOBODA just nine months before Pearl Harbor:

'An ordinary cotton out of which, for instance, our shirts are made can be changed into a "firing cotton" if you add to it the already mentioned "nitrate mixture": with this admixture the cotton changes its chemical composition and becomes explosive. The collodion cotton is one of the varieties of the "firing cotton"......'"

The evil character falsely ascribed to what SVOBODA thus printed, by the accompanying assertion that it was done because "sterner measures were being called for by Berlin"; and that "the 'Big Mouse' (meaning SVOBODA's editor, Dr. Luke Myshuha) did not stop at propaganda"; and that the "'Salesman of Terror' had departed but the 'Big Mouse' was carrying on", is, our clients charge, but another malicious and inexcusable libel. The evidence of this is not at all mitigated by the fact, probably well known to your authors, that throughout the existence of "Life and Knowledge" the Polish government administered rigorous "pre-printed" censorship. Certainly if the effect of the passage that is so wantonly imputed by your book were even conservatively tenable, that passage could never have been printed, more especially in view of its submission to the Polish censor by a Ukrainian organ.

Concerning the position of Dr. Myshuha as a subject of Chapter 5 of the book in question, we are authorized to say that insofar as it reflects the Doctor's character, conduct and right purpose, the vindication claimed by this letter is the minimum truth, beyond which, our clients do not doubt, he is able to deal with you independently and on his own account.

This protest is made primarily without design or intent that its grievance should result in money damages to our clients. It is demanded, however, that complete, adequate and immediate amends be made in the way of sufficient and unequivocal retraction, in a manner calculated to be as extensive as the libel itself.

If this demand be not complied with, we shall, needless to say, be compelled to have recourse to the law for such measures of compensatory and punitive redress as the law affords; and in which event also nothing contained in this letter or omitted therefrom shall be taken as a waiver of any publication of the libel already had.

Very truly yours,

(Signed) DREWEN & NUGENT

В 1939 р. загальний грошевий прихід населення Злучених Держав, — по заплаченню податків, дійшов до суми 67 біліонів долярів. В 1942 прихід був вже 108 біліонів, а в 1943 дійде до 126 біліонів, знов в 1945 році дійде до 140 біліонів долярів. Однак, почавши з 1941 роком, сума продуктів на торговельних ринках спадає.

Іншими словами, колиб в 1942 році не було ніяких державних обмежень, то ціни на продукти зросли би чотири або пять разів в порівнанню з 1939 р. Колиб навіть поминути факт, що ощадности людей по банках майже подвоїлися, обіг грошей зріс з 4 біліонів в 1920 р. до 16 біліонів долярів в 1942 р. значиться покупна сила населення зросла, а скількість продуктів змаліла.

Чи можливо здержати інфляції? Теоретично можливо, однак в практиці стрічаємо великі труднощі.

Одиноким успішним способом здержання інфляції, це високі державні податки, щоби в цей спосіб забрати від горожан надвижку покупної сили.

Коли населення має доходу 100 біліонів долярів, а товарів є тільки на 50 біліонів, то вдержати ціну товарів можна тільки тоді, коли держава візьме від населення 50 біліонів долярів у формі податку. Другий, вже менш успішний спосіб, це продажа воєнних бондів населенню, бо в цей спосіб теж відпадає частина покупної сили.

Звичайно обидва наведені способи здержання інфляції взаємно себе доповнюють.

Третя форма боротьби з інфляцією, це пайкування і контроля цін під строгим наглядом держави.

Очевидно, що успіх кожної форми боротьби з інфляцією, залежний від допомоги і співпраці загалу. Найкращі закони не вдіють нічого, коли уряд не матиме піддержки населення.

Ось тому є нашим обовязком піддержувати усі державні заходи звернені проти інфляції. Бо тим піддержуємо силу нашої держави як і бережемо себе власне майно.

Г.

НЕБЕЗПЕКА ІНФЛЯЦІЇ

Інфляція це латинське слово, яке означає „залиття". В господарському значінню, інфляція, це надмірний випуск паперових грошей понад дійсну потребу грошового обороту. Наслідки інфляції це зріст цін на товари і розстрій господарського життя країни.

Головною причиною інфляції, це зріст заробітної платні з одного боку, а зменшення продукції для цивільного споживача з другого.

В мирних часах між цими двома чинниками, себто заробітною платнею і виробництвом є певного роду рівновага. В воєнних часах, де головну увагу звертають на воєнну продукцію, ця рівновага затримується штучно, державною контролею.

Коли в 1939 р., який був нормальним роком мирного часу, вироблено, наприклад, 1000 мужеських сорочок по ціні $3 за штуку, то прадавець знав, що він найде таке число покупців. Колиж покупців було 1200, то продавець міг збути ці сорочки за вищу ціну, бо попит був більший. Тоді, як кажемо, ціна управильнювалась законом попиту і достави. Очевидно, в нормальних часах, цей закон попиту і достави вирівнюється дуже скоро конкуренцією ріжних підприємств. Бо як тільки виявиться більший попит за певними виробами, то фабриканти продукують їх в більшій скількости, доки попит не буде „насичений". З другого боку, в мирному часі й попит є менш-більш сталий, бо заробітна платня не дуже йде в гору, а тим самим і покупна сила населення є усталена.

В воєнним часі, все це міняється. Число продуктів для цивільного вжитку зменшується, а попит зростає над міру, бо і заробітна платня і число робітників підходять вгору. Статистика останніх літ каже нам ось що:

ЧИ ДІЙСНО „СТАРІСТЬ НЕ РАДІСТЬ"?

Загально думають, що в Злучених Державах лиш молодь всюди на першому місці, а старші, по 50 роках життя йдуть „на банта". Статистика виказує, що так не є. Президент Злучених Держав має 61 років, адмірал нашої фльоти Лейгі 68 літ; шеф генеральної булави генерал Маршал 62 роки; ген. МекАртур 63 роки, а генерал Айзенговер 52. Теж саме бачимо в приватних великих компаніях. Президент американської Телефонічної й Телеграфічної Компанії Ґіфорд має 58 років; президент Метрополітен Лайф Іншуренс Ко. 62 роки; президент Чейс Нешенел Банк, Кембел, найбільшого теперь банку в світі, — має 64 роки; президент Дженерал Моторс Ко. Олоан має 67 років. Всі президенти залізниць мають поверх 50 років. Редактор журналу Форбс каже, що по його помічениям за послідного пів століття, найкращий склад в заряді, це комбінація старших і молоді. Де треба давати осуд і формувати напрям, треба старших — а до виконання начеркненого пляну треба молодших.

Найкраща сталь, каже він, та, в якій є велика домішка старого заліза.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

День Матери.

Весна, зелень, квіти. Словом уся природа пишається, наче гарна, молода дівчина, прибрана в нову суконку.

Місяць травень, з ним День Матери. Хтож з нас не зазнав великої материнської любови, щоби цей День Матері пройшов безпамятно?

Не забули за нього членки Союзу Українок Америки з західної сторони міста Дітройт та в день 9. травня урядили в Народнім Домі святоконцерт. Маючи на увазі ніжні почування матерей, котрих сини тепер в армії, рішили жінки віддати честь цим нашим воєнним матерям. Столи застелено у формі букви V і при них засіли матері наших хлопців - вояків. При вході, кожній матері вручено американський прапорець, на якому було зазначено число синів при армії. Були прапорці з двома, трьома, а навіть чотирма звіздами.

Концерт відкрила пані Ірина Козаченкова та згадала, що мабуть ніколи не думали стільки про геройство матері, як в теперішний воєнний час. Сини і доньки йдуть на услуги краю, а вони без нарікань, з повною посвятою виконують свої домашні і народні завдання. Саму концертову програму зладили Сестри Служебниці при церкві св. Івана Хрестителя. Тут дійсно треба щиро подякувати Сестрам за підготування так гарної та чутливої програми.

Сольові пісні пані Денери (бувшої Д. Стефанів) при фортепіановім супроводі панни Олі Шустакевичівної, випали знаменито, бо підібрані пісні надавалися своїм духом і змістом на це свято.

Реферат панни Анастазії Королишин був знаменитий. В ньому панна Королишин згадала про всі переходи материнства, всі заслуги та турботи матери. Зокрема, вона піднесла заслуги наших матерей, котрі виховали своїх дітей на добрих горожан Америки, але й не забували Рідного Краю своїх батьків та матерей. Вона теж закликала до єдности та згоди в нашій громаді.

Пані Ясінська подякувала численно зібраній публиці, та візвала приявних вступати в ряди Союзу Українок.

На закінчення пані Марія Сена сказала, що найкращим вшануванням Матери буде приступлення наших жінок до Американського Червоного Хреста, щоби помагати нашій вітчині по нашій змозі. Рівнож вона закликала усіх приявних до участи в параді „Я є Американець".

Програмою свята переводила дуже вдачно наша заслужена громадянка пані Оля Каралаш.

Чистого приходу зі свята було $98, з чого $50 приділено на Народний Дім, $15 на греко-кат школу в Дітройт, а $10 на Сиротинець у Філядельфії. Решту $23 призначено на Український Воєнний Фонд, який тут недавно зачартеровано.

Мушу згадати, що Союз Українок причинився дуже багато до помочі Народному Домови. Протягом одного року дали ми на Народний Дім суму $479.57 з ріжних підприємств та збірок.

А скільки дали на цей дім наші мужеські організації? Хоч управа Дому нам признання не дає, то ми самі про це згадуємо. Крім допомоги Народному Домови, ми давали теж жертви на Школу в Стемфорд, ЮСО, та Червоний Хрест.

За всю цю працю належиться нашим членкам щира подяка.

А тепер до нової праці, українська жінко, до організації.

М. Сена.

МЕКАДУ, ПА.

Відзначення Союзового Відділу.

Гори коло Мекаду позеленіли і пригадують вид карпатських гір. Про них можнаб більше написати, як про саме місточко Мекаду, бо воно тепер майже безлюдне. Тут тепер нема жадних „дефенс ворк", а тільки калатають ще потрохи старі майни твердого вугля. Молодь розійшлася. Одні до війська, другі до інших стейтів на роботи в фабриках воєнного знаряддя. Місточко виглядає майже порожне, бо остались тільки старші люди. Українська громада в Мекаду невелика, а дала до армії коло сто молодих хлопців. Позиставші старші роблять добру роботу на домашнім фронті. Наприклад, члени відділу 7. У. Н. Союзу закупили воєнних бондів на суму 25 тисяч долярів.

Департамент Скарбу відзначив відділ 7. У. Н. Союзу в Мекаду почесною грамотою за закупно воєнних бондів. Та грамота уповажняє товариство вивішувати спеціяльний прапор, т. зв. „Мінут Мен Флеґ".

Д. Капітула.

В. Бас.

КОРОЛЬ ДАНИЛО — БОРЕЦЬ ЗА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

(В 680. роковини його смерти).

(Докінчення)

Боротьба почалася зараз по поході під Каліш. В часі перебування Данила в Угровську прийшли до нього з Галича післанці зі зазивом на престіл. Данило приняв ті запросини охочо і підійшов зі своїм військом під Галич. Людність галицька стала по його стороні в надії, що він положить раз вже, кінець довголітним замішанням і війнам. Але надії завели, бо по розгромі угрофільського боярина Судислава на Понизю і капітуляції королевича Андрія наступив кількалітний період боїв з уграми. Хоч вони потерпіли неудачі, наїзди їх не припинювалися. Щойно по смерти короля Андрія, Данило поїхав на Угорщину в ціли уладнання своїх відносин до угорської держави. Але та комбінація йому не повелася, бо новий король Беля IV. рішився піддержувати київського Ростислава Михайловича, а навіть обіцяв видати за нього свою доньку. Супроти цього Данило навязав зносини з його ворогом австрійським герцегом Фридрихом Войовничим. Тоді Беля IV., щоби розбити небезпечну для себе коаліцію, зобовязався не мішатися в галицькі справи. З пасивности і невтральности вивів його щойно татарсько-монгольський похід. Але й ту останню сильну коаліцію, до якої належав Беля IV., мазовецький князь Конрад, київський князь Ізяслав і половецька орда, Данило в короткім часі розстроїв, а Ростислава, який рушив з угорсько-польськими полками на здобуття Галичини, побив у рішальній битві під Ярославом в 1245 році. Так отже ярославська війна запечатала собою історію боярської самоволі, розбила змагання противників видерти з рук Романовичів їх вітчину і положила кінець 40-літній галицькій замішанині.

Так по ярославській битві встала щойно правда з оков, якої Данило шукав 40 літ в огнях, димах і тяжких боях. Так впало на ворогів проклят-тя, яке над ними зависло за всі кривди і злочини заподіяні українському народови. Данило знав, що покликуватися на етику, справедливість і християнську любов не вистарчає, і тому він, як смілий і чесний лицар-войовник, став кріпко віч у віч проти всіх своїх ворогів, і раз добутий меч, цей символ влади і панування, сховав тоді у піхву, аж розбив противника і засів певно на ботьківськім престолі, як легальний володар галицької землі.

Здавалося, що тепер Галицько-Волинська держава двигнеться зі своїх руїн і згарищ і в супокою осягне давного рівня розцвіту і слави. Але вже в недалекім часі прийшла на Данила і його державу нова біда. Татарське лихоліття, яке по памятній битві над річкою Калкою 1224 р. зависло чорною хмарою над українськими землями, підтяло дуже розмах Данилової політики. Страшний Батієвий похід спричинив великі спустошення, втрати в людях і упадок економічно-культурного життя в Галицько-Волинській державі. Татари по повороті з Угорщини не вернули назад в Азію, але отаборилися на долішній Волзі і в цей спосіб стали чинником політичного укладу на сході Европи. Тепер мусіли їхати українські князі в орду і просити хана затвердження в їхніх уділах. Сили Данила були тоді ще за слабі, щоби боронитися проти татарської орди, і він мусів рівнож схилитися перед татарським поганином. „Данило Романович", каже літопис, „великий князь, що володів зі своїм братом Києвом, Володимиром, Галичом і іншими краями, тепер сидить на колінах, зветься холопом, дани від нього хочуть, життя не надіятися, погрози мусить слухати". Так відзивається сучасник про цей факт. Але те гірке почуття покори й обиди не підтяло Данилової енергії і не зломило його на дусі. Заподіяна зневага стояла йому все на думці і він шукав пімсти. Войовничість, дикі руїнницькі інстинкти жорстокого ворога не дозволили йому провадити супроти нього опортуністичної політики. Він чекав лише догідної хвилі і хапався ріжних політичних комбінацій, щоби змити свою покору і пониження і розбити в прах татарську орду, яка стала плямою для українського народу.

В підготовці до боротьби почав він ставити нові міста, відновляти старі укріплення і будувати кріпости. Зі сусідними державами навязував знова добрі відносини. З Угорщиною і Австрією увійшов навіть в родинні звязки. За посередництвом папи хотів двигнути цілу західну Европу проти своїх найновіших ворогів. Але результатом всіх тих великих заходів, зусиль і уступок було лише прикре розчарування. Крім буль і цілого ряду обіцянок не дістав Данило жадної помочі. Одинокою памяткою зносин з Ватиканом остав тільки королівський титул і вінець, який вложив на Данилову голову в Дрогобичі 1253 р. папський легат Опізо і укоронував його на короля Галичини і Володимирії.

Татари довідавшися про заходи Данила, підрізали руками жорстокого і окаянного ватажка Бурундая всі його смілі пляни і погребали найдорожчу його мрію — боротьбу з хижою ордою. Тяжка праця довгих років Данилових розвіялася як дим, великий плян на будуче розвалився, надії бодай умерти свобідним, не здійснилися. День 1264 р. рохорувався прибитий горем 60-літний старець і умер в Холмі, де його також похоронено в катедрі Богородиці.

* * *

Коли кинути оком на весь час неї невсипущої боротьби Данила за свою вітчину з уграми, поляками, литовцями і татарською ордою, то дійсно треба подивляти його завзятість, витривалість і мужність, що він не спроневірився цій великій справі, не зійшов зі шляху до виткненої цілі, а йшов послідовно все вперід, доки не осягнув максімум зі своїх політичних плянів. Вправді довершити діла вповні, пімстити сльози і зойки українського народа йому не довелося, але за це показав він грядучим поколінням, що знайти свою державу можна лише в огні і крівавих боях, що збудувати її можна тільки на згарищах і руїнах ворожої сили. Він знав, що в життю кожного народа є моменти менших і більших невдач, які несуть зі собою затемнення на шляху народньої політики і народних змагань, але напружав всі свої сили, щоб оминути всяких кріз і чим швидче добитися наново на шлях нормалбного життя. Данило перенятий вірою в велике покликання свого роду, стояв чуйно на сторожі Сяну і Вислока, Вепру і Нарви, на Подільських степах і високих Карпатських шпилях зі заповітним мечем в руці готовий кожної хвилі на розправу з ворогами в обороні рідного краю. Данило не фаталіст, що жде спокійно своєї долі, але неугнутий борець, який в завзятих боях ломав ярмо неволі. Він не політичний раб, бо підданство ханам було тільки позірне, а міцний володар, якого рід засів на якийсь час на австрійськім і литовськім престолі. Його вплив у міжнародній політиці в Середній Европі був так значучий, що майже не було події, яка не носила би на собі знамя його політичного ума. Як такий володар не міг він вести опортуністичної політики супроти жадного ворога, навіть проти татар перед якими тряслася тоді ціла Західна Европа, але провадив все активну боротьбу. І хоч пляни і замисли Данилові вповні не здійснилися, хоч не поталанило йому вибороти волю свому народові, знести свіжі кордони і зреалізувати ясні проблески своїх соборницьких змагань, то проте історія зачислила його до найкращих синів українського народа.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ВИДАВЦІ ҐАЗЕТ В АРҐЕНТИНІ — ПРОТИ НІМЕЦЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ

(ОНА) — Арґентина є одинокою країною в Південній Америці, де ще діють німецькі пресові аґенції, що займаються націстівською пропаґандою. Вони достачують ґазетам в Арґентині новинки, статті й знимки — цілком безплатно. Багато ґазет консервативного наставлення такі новинки й статті друкує. Конґресовий комітет, що займався розслідом проти-арґентинської діяльности чужинецьких аґенцій вже кількома наворотами звертав увагу громадянства на шкідливу роботу ворожих краєві елементів, але націсти вже так тут розсілися, що це малощо помагало. Націстівські аґенти мають тут ще великі впливи і стараються використати їх для добра тоталітарного „фатерлянду".

Демократичні й робітничі орґанізації в Арґентині вже давно протестують проти шкідливої діяльности націстичних аґентів. Вони скликали масові мітинґи, уряджували публичні демонстрації і висилали до уряду петиції, щоби він приговкав німецьких пропаґандистів, які систематично деморалізували арґентинське громадянство. Але ніде правди діти уряд не слухав доброї ради провідників демократичних і поступових орґанізацій. Навіть зібрані й представлені йому конґресовим комітетом конкретні докази про шкідливу Арґентині націстську пропаґанду, не зробили на нього враження. Німецькі аґенти гуляли в Арґентині як дома. А є їх тут немало. Позїздилися з усіх країв Південної і Центральної Америки і морочать людям голови без ніякої перешкоди. Консервативні елементи і преса їх толерують і дають їм нагоду підривати в загалу довіря до демократичної форми державного правління.

Видавцям ґазет в Розаріо вже цього забагато і вони рішили, що на надходячому конґресі товариства видавців ґазет в Арґентині, який відбудеться в місяцю липні, ця орґанізація буде домагатися, щоб арґентинська преса не тільки перестала друкувати ворожу демократичній країні німецьку пропаґанду, але щоби публично осудила всіх чужинецьких аґентів, які постійно деморалізують публичну опінію в Арґентині в користь тоталітарних держав.

ЯКА ПЛАТНЯ НАШОГО ПРЕЗИДЕНТА?

Платня призидента Злучених Держав є менша від платні хочби „найменшого" короля, або навіть від платні деяких президентів приватних компаній.

Президент Рузвелт має річної платні $75,000 і на видатки Білого Дому $150,000; на покриття подорожних видатків $30,000 — „дрібні" розходи $5,000. — Разом $260,000. — З цього президент мусить платити податок (передвоєнна стопа) $18,780.

Втойже час президент Бетлеґем Стіл Ко. діставав $537,000, а президент Коломбія Бродкестінг Ко. $187,000.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що піврічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно в год. 2. пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на час. Всі члени одержать чеки дивіденди і будуть інші справи до вирішення. — М. Гальке-вич, секр.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІСТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

ТАРЗАН, ч. 778. У кращому положенню.

Як капітан підняв револьвер, повітрям як блискавка блиснув ніж Тарзана.

Викинене цільно вістря попало в руку капітана. Револьвер випав з руки.

Тарзан схилився скоренько, порвав револьвер, і виняв з нього кулі. Потім відкинув револьвер до сталевої стіни.

„Пальної зброї я не потребую, як воюю зо шакалами", він сказав.